

A *lő* igéből alakult foglalkozásnevek a régi magyar helynevekben*

VÉKONY VIVIEN

1. Jelen írásom abba a kutatási programba illeszkedik bele, amelynek célja a foglalkozásnevekből alakult helynevek problematikájának teljes körű feltárása. Az ilyen struktúrájú helyneveket akkor érthetjük meg pontosan, ha magukkal a foglalkozásnévi lexémákkal is behatóan foglalkozunk. Korábbi, e körben megjelentetett tanulmányaim is ezt a módszert alkalmazták (VÉKONY 2020, 2021). E munka során figyeltem fel arra, hogy a foglalkozásnevek gyakran igék folyamatos melléknévi igenévi származékából (pl. *lövő*, *szabó*, *szántó*), illetve *-ár/-ér* foglalkozásnév-képzővel alakultak (pl. *lövér*, *foglár*).

Az itt következő tanulmányban egy olyan sajátos helyzetű lexemapár helynevekbeli szerepét mutatom be, amelyben e két morfológiai típus mindegyike képviselteti magát: a *lő* igéből ugyanis két foglalkozásnévi származék alakult: a folyamatos melléknévi *lövő*, illetve az *-ár/-ér* képzővel álló *lövér*. E két foglalkozásnév több érdekes hangtörténeti, tótani és alaktani kérdést fölvet, s emellett a helynevekbeli előfordulásai is tanulságosak, ezért érdemes velük alaposabban (és a két szót együtt tárgyalva) is foglalkozni.

A vizsgálatához természetesen minél teljesebb nyelvi adatállományra volt szükségem, ezért összegyűjtöttem azokat a helyneveket, amelyekben e lexémák valamelyike szerepel. A forrásaim az alábbiak voltak: GYÖRFFY GYÖRGY és CSÁNKI DEZSŐ történeti földrajza (Gy., Cs.), KISS LAJOS Földrajzi nevek etimológiai szótára (FNESz.), NÉMETH PÉTER A középkori Szabolcs megye települései (1997) és A középkori Szatmár megye települései a XV. század elejéig (2008), BÉNYEI ÁGNES–PETHŐ GERGELY Az Árpád-kori Győr vármegye településneveinek nyelvészeti elemzése (1998), PÓCZOS RITA Az Árpád-kori Borsod és Bodrog vármegye településneveinek nyelvészeti elemzése (2001), TÓTH VALÉRIA Az Árpád-kori Abaúj és Bars vármegye helyneveinek történeti-etimológiai szótára (2001), RÁCZ ANITA A régi Bihar vármegye településneveinek történeti-etimológiai szótára

* A tanulmány a Magyar Nemzeti Helynévtár Program (az MTA Tudomány a Magyar Nyelvért Nemzeti Program egyik alprogramja) keretében készült.

(2007), illetve KOCÁN BÉLA A régi Ugocsa vármegye helyneveinek történeti-etimológiai szótára (2022),

Ezekből a forrásokból összesen 12 *lövő* lexémából, illetve 5 *lövér* lexémából alakult helynevet gyűjtöttem össze, ezeket szócikk formában tárgyalom az alábbiakban. A szócikkek a következő információkat tartalmazzák: félkövérrel szedve a címszó szerepel, ezt követi a települések pontos lokalizációja (melyik korabeli vármegyében található, illetve a más településekhez viszonyított helyzete). Majd a különböző forrásokban szereplő történeti adatokat mutatom be a 13–15. századra vonatkozóan. Feltüntettem végül a nevek továbbélését, mai alakját, illetve ahol szükséges, a névalakokra vonatkozó magyarázatokat is adok.

2. A *lövő* lexémából tehát 12 helynév alakult. Ezek az alábbiak (az azonos megyebeli neveket egymás után közlöm).

Csobodlövő 'település Szabolcs vm.-ben' 1212/1339: v. *Sombotlevi* (H. 8: 14), 1212/1339: v. *Zobothleu* (H. 8: 14), 1347: *Chobokleueu* (Bánffy 149), 1347: p. *Chobokleue* (Bánffy 149), 1454: p. *Leveo*, 1454: pr. *Csomakleueo* (NÉMETH 1997: 57). Váraslövővel és Zsurkkal érintkezett, ma Tiszabездé határába olvadt. Olyan mikrotoponimák őrzik az előtagját, mint a *Csobai-hegy*, illetve a *Csobod-erdő* (NÉMETH 1997: 57).

Gyümölcsöslövő 'település Szabolcs vm.-ben' 1473/1505: pr. *Gywmewlchewslewe* (NÉMETH 1997: 87). 1473-ban Boldogasszonybákájával, Nagymező és Pókatekkel birtokokkal együtt említik. 1549-ben Bákával, Váraslövővel és Pókatekkel szomszédos. Mára Pap határába olvadt be (NÉMETH 1997: 87).

Lövőpetri 'település Szabolcs vm.-ben, Kisvárdától DK-re' 1212/1339: v. *Petri* (H. 8: 14, NÉMETH 1997: 154), 1220/1550: v. *Petur* (NÉMETH 1997: 154), 1332: p. *Petury* (F. 8/6: 124, NÉMETH 1997: 154), 1332–1337: *Petri*, 1374: *Petry*, 1435: *Pethry* (Cs. 1: 523), 1543: *Petry Leoweo* (FNESz.), 1773: *Lövő-Petri* (FNESz.). A falu egykori lakói KISS LAJOS véleménye szerint határvédő lövészek, azaz nyilazók voltak (FNESz.). Az eredetileg *Petri* ~ *Péter* nevet viselő falu 1212-ben Zsurk határjárása során tűnik fel. 1332-ben Lövővel, Bákával, Gyűrével, Zelemérrrel és Pókatekkel volt határos. 1417-ben Zsurk közvetlen szomszédja. A 16. században *Petrilövő*-ként szerepel: ez már a két falu összeolvadását jelzi, csakúgy, mint a LexLoc. *Lövőpetri* adata. Ma Lövőpetri (NÉMETH 1997: 154).

Nagylövő 'település Szabolcs vm.-ben' 1323>1365: *Nogh Lweuu* ~ *Magna Luev* (AOkt. 7: 173, 227, NÉMETH 1997: 139), 1417: p. *Lewew* (NÉMETH 1997: 139). 1417-ben Zsurk közvetlen szomszédjaként említik. KRISTÓ GYULA azonosította a mai Nyírlövővel (1988: 368–369), ennek azonban ellentmond az egyház patrocíniuma, Keresztelő Szent János. A településen az ő tiszteletére emeltek templomot (NÉMETH 1997: 139–140). Vö. **Oltároslövő**.

Nyírlövő 'település Szabolcs vm.-ben' 1220/1550: *Luveu* (VR. 52. § 246), 1325: *Luev* (Z. 1: 269), 1327: *Luueu*, 1329: *Lveu* (Z. 1: 327), 1332: *Luo*, 1332: p. *Leoweo* (NÉMETH 1997: 126, F. 8/6: 124), 1908: *Nyírlövő* (FNESz.). 1332-ben Petrivel szomszédos (NÉMETH 1997: 126).

Oltároslovő 'település Szabolcs vm.-ben, Kisvárdától DK-re' 1413: pr. *Oltaruslewew*, 1428: *Lewew*, 1430: *Lewe*, 1458: *Lewe* (Cs. 1: 519). *Nagylövő* (lásd ott) kapcsán vetődött fel az, hogy talán azonos lehet az 1413-ban pusztaként említett Oltároslovővel, azaz az oklevélben szereplő „másik Lövő-vel”. Arról van szó, hogy mivel az *Oltároslovő* névalak csak ebben az egy esetben fordul elő, és a település minden további adata *Lövő* alakú, a helynév esetleg az *alterius Lewew*, azaz az 'egy másik Lewew' félreolvasásán alapszik. Figyelmet érdemel, hogy más *Oltáros-* előtagú településnevet a FNESz. nem közöl, az OklSz.-ban viszont szerepel egy 1337: *Oltarusperkedfew* névalak. Az egykori település Tiszabездé határába olvadt (NÉMETH 1997: 139–140).

Váraslovő 'település Szabolcs vm.-ben' 1212/1339: v. *Warozlew* (H. 8: 14), 1212/1339: v. *Wareslow* (H. 8: 14), 1347: p. *Waresleueu* (Bánffy 149), 1347: p. *Warasleue* (Bánffy 149), 1347: p. *Varasleueu* (NÉMETH 1997: 200, Bánffy 149). 1212-ben mint a Zsurkot övező falvak egyikeként tűnt fel. Határa 1347-ben Csobdlovővel és Zsurkkal érintkezik. Pap határába olvadt (NÉMETH 1997: 200).

Egerlovő 'település Borsod vm.-ben, Mezőkövesdtől D–DK-re' 1221/1550: *Luen* [ɔ: *Lueu*], [1257–1262]>1412: *Lew*, 1269: *Lvev*, 1292/1320: *Lueu*, 1320: *Luew*, 1323: p. *Luueu*, 1323>1380: *Leuew*, 1323/1446: *Luwey*, 1323/1446: *Luweu* (Gy. 1: 786). A helynév KISS LAJOS és GYÖRFFY GYÖRGY szerint arra utal, hogy a településen eredetileg íjász lövészek laktak (FNESz., Gy. 1: 786).

Lövő 'település Borsod vm.-ben, a Hejő patak közelében' 1319: v. *Lewew*, 1320/XVIII?: v. *Leueu* (Gy. 1: 786). A Sajó torkolatvidékén levő birtokokkal együtt szerepel. 1319-ben Szederkény, Odormány, 1320-ban Alsózsolca és Csécs után sorolják fel. Ezek vidékén kereshető (Gy. 1: 786). PÓCZOS RITA szerint a települést eredetileg a gyepűt védő íjász lövészek lakták (2001: 51).

Felsőlovő 'település Sopron vm.-ben, Kismartontól K-re' 1317: p. *Fulseuuew*, 1483: *Lewew* alias *Sycz* (Cs. 3: 618, FNESz.). A mai Sirc vagy Sérce (Gschiesz) (Cs. 3: 618). A falu elsődleges neve a FNESz. szerint a határőrszolgálatot teljesítő lövészek települését jelölő *Lövő* volt. A német *Schützen* 'Lövő' tükörfordítás a magyarból, az újabb magyar *Sérce* pedig átvétel a németből (FNESz.).

Lövő 'település Sopron vm.-ben, Kapuvár és Kőszeg között, a Fertőtől D-re' 1265?: *Lveho*, 1386: p. *Lewen* [ɔ: *Lueu*], 1387: *Leue*, 1388: *Lew*, 1407: *Felleueu*, 1410: p. *Felse Leuew*, 1429: *Lwe*, 1436: *Luwl*, 1446: *Lewe* (Cs. 3: 618). Részben Kapuvárához tartozott (Cs. 3: 618). A település neve KISS LAJOS szerint az egykori gyepűt védő lövészekre utal (FNESz.).

Zalalövő ’település Zala vm.-ben, Zalaegerszegtől Ny-ra’ 1352: *Luuew* (Cs. 3: 79, FNESz.), 1863: *Zala-Lövő* (FNESz.).

Horvátlövő ’település Vas vm.-ben, Szombathelytől DNy-ra’ 1427: *Sech* (Cs. 2: 728), 1548: *Thotsiczen* (FNESz.), 1640: *Horváth Sicz* (FNESz.), 1880: *Horvát-Lő* (FNESz.), 1905: *Horvátlövő* (MEZŐ 1999: 149). KISS LAJOS szerint a magyar régi *Süc* helynév a ’lövő, lövész’ jelentésű német *Schütze* szóból származik. Később magyarra fordították. Felmerült annak a lehetősége is, hogy a *Süc* helynév a szláv eredetű magyar régi *szécs* ’erdőirtás, tisztás’ főnévre megy vissza, s német etimológiás átformálás után került vissza a magyarba *Süc*-ként (FNESz.). MEZŐ ANDRÁS véleménye szerint *Hortvátlő* helytelen fordítással jöhetett létre a 19. század közepén, mivel eredeti neve *Horvát-Schütz* volt (MEZŐ 1982: 165).

3. A lövér lexémából 5 helynév alakult. Ezek az alábbiak.

Lövér ’település Maros-Torda vm.-ben, Szászrégentől É-ra’ 1228: v. *Luer* 1319: p. *Luer*, 1461: p. *Lewer*, 1467 k.: p. *Leweer*, 1492: p. *Lwer*, 1495: p. *Lewel* (Cs. 5: 719).

Levél ’település Moson vm.-ben, (Magyar)Óvártól ÉNy-ra’ 1425: *Lwer*, 1453: *Lewel* (Cs. 3: 682). Egykori határőrző lövészekre utal. KISS LAJOS szerint a *Lövér* > *Levél* fejlődését $l : r > l : l$ hasonulás és a magyar *levél* főnévhez való hozzáigazodás magyarázza (FNESz.).

Városlód ’település Veszprém vm.-ben, Ajkától ÉK-re’ 1270: *Leueld* (Cs. 3: 213, FNESz.). A *Lód* < régi *Levéld* helynév a *lő* ige *v*-s tövének származéka. A települést az ómagyar korban királyi erdőóvók lakták (FNESz.).

Talán ide sorolhatók bizonytalanul a *Lévárt*-féle településnevek is.

Lévárt ’település Szlovákiában, Gömör vm.-ben, Pelsőctől Ny-DNy-ra’ 1427: *Lewarth* (Cs. 1: 140, FNESz.). A név KISS LAJOS szerint a magyar régi *lövér* ~ *lëvér* ’lövész’ főnévből keletkezett „szlávós” hangalaki módosulással. Az egykor itt húzódo gyepűvonal íjas lövészeinek a települését jelöli (FNESz.).

Nagylévárd ’település Nyugat-Szlovákiában, Pozsony vm.-ben, Malackától É-ra’ 1378: *Noglew*, 1380: *Lwer*, 1413: *Leuar*, 1460: *Lewary Maior*, 1518: *Naghléwar*, 1773: *Nagy Lévard* (FNESz.). A település elsődlegesen *Nagylő* és *Lövér* névváltozatokkal adatható. Az utóbbi a *lövér* lexémát tartalmazza, az előbbiről pedig KISS LAJOS úgy véli, hogy annak utótagja a magyar *lő* ige folyamatos melléknévi igenevével azonos (FNESz.). A falut KISS LAJOS szerint határvédő íjas lövészek lakták. A *Lövér* ~ *Levér* névvariáns szláv nyelvi megfelelője lehet a *Lévár*, aminek viszont magyar képzős alakja a *Lévári* és a *Lévárd*, ahogyan a jelzős *Nagylévár* is magyar névhasználatot jelez.

A *lövő* és *lövér* lexémából alakult településneveket térképen ábrázolva (1. térkép) azt láthatjuk, hogy ezek leginkább az egykori gyepűvonal mentén (lásd ehhez TAGÁNYI 1913) fordulnak elő.

N. FODOR JÁNOS történeti családnévatlaszának adatai szerint — ahogyan azt a 2. térképen láthatjuk — a 18. század elején csak a *Lövő* található meg családnévként, és az is kizárólag Bihar megye területén (vö. TMCsA.).¹

A leggyakoribb mai családnevek között sem a *Lövő*, sem a *Lövé*r nem szerepel, egyedül a *Lövő* helynévből alakult *Lövei*-t találjuk meg csak ebben a névállományban (vö. CsnE.).

5. A *lövő* és a *lövé*r foglalkozásnevekről a különböző nyelvtörténeti szótárakban az alábbi információkat olvashatjuk.

A *lövé*r és a *lövő* alapszava, a *lő* ige ősi örökség a finnugor korból. A finnugor alapalak a **leþe* lehetett (TESz., EWUng. *lő*). A *lő* legrégebb származéka a régi *lövér* 'lövész'. A *lövő* és a *lövé*r SZENCZI MOLNÁR ALBERT szótárában és az OklSz.-ban 'Jaculator' jelentéssel szerepel, a *lövé*r legkorábbi adataként szótáraink az 1228/1357-es v. *Luer* helynévi adatot közölnek, a *lövő*-re pedig az 1236/1239-es *Lvev* helynevet (Szenczi, TESz., OklSz.). A *lövő* közszoí (konkrétan foglalkozásnévi) szerepben a Gyöngyösi szótártöredékben szerepel először 1560 körül: *leueo* (RMGl.). 19. századi szótáraink közül BALLAGI MÓR szótára említi, eszerint a *lövők* gyepűvédő nyilasok voltak (Ballagi). A *lövő* és a *lövé*r tehát helynévi (és részben személynévi) előfordulásaival jócskán megelőzi az első közszoí adatait, ami a korszak (az ómagyar kor) jellegzetes forrástípusaiból (a szórványemlékek jellemzőiből) adódóan egyáltalán nem meglepő.

6. A *lövő* és a *lövé*r foglalkozásnevet tartalmazó szavak jó néhány, magukat a foglalkozásneveket érintő hangtani és tőtani sajátosságot mutatnak.

A *lövő* lexemából alakult nevek adatai között a folyamatos melléknévi igenévi származék többféle alakváltozata is feltűnik: a *lövő* (pl. 1323/1446: *Luweu*, Gy. 1: 786) és a *löv*é ~ *löv*é (pl. 1347: p. *Warasleue*, Bánffy 149) igenévi formák mellett az e szerepben kivételes *lő*-ről (pl. 1212/1339: v. *Zobothleu*, H. 8: 14) is ezt vallják kutatóink (vö. pl. BALÁZS 1989: 66–67). A folyamatos melléknévi igenévi alak eredetileg **leþeþ* ~ **lëvev*² formájú lehetett, amelyből szabályos hangváltozásokkal előbb *lèveü* ~ *lövöü*, majd *levé* ~ *lövő* alakult. A *lő* formának mint esetleges igenévi alaknak a rekonstruálását BÁRCZI GÉZA is felveti, egy ősi **liü* ~ *lëü* igenévi származékra utalva (1954: 377). Az adatok arról is tanúskodnak továbbá, hogy a *lövő* igenévben az első szótagbeli magánhangzó labiális (pl. 1320: *Luew*, Gy. 1: 786; ebben az adatban az intervokalikus helyzetű spiráns kiesését is

¹ A térképen világosabb színnel jelölt területek azt jelzik, hogy onnan (tehát pl. Brassó vidéke, Fogaras, Torda) nincsenek adatok.

² Azt, hogy a magyar nyelvben a *þ* valószínűleg nem létezett, hanem a *v* lehetett minden korszakban használatos, KIS TAMÁS a következőket írja: „Azok a jelenségek, amelyek alapján a *þ* egykori magyar nyelvbeli meglétére szokás következtetni, a *þ* hang feltevése nélkül, labiodentális *v*-vel is megmagyarázhatók. Az ómagyar nyelv labiális zöngés réshangja minden valószínűség szerint a labiodentális *v* volt.” (2019: 82).

mutatja a lejegyzés) és illabiális (pl. 1347: *Chobokleueu*, Bánffy 149) egyaránt lehetett.

A *lövér* foglalkozásnév tulajdonnévi adatai kapcsán pedig a *v* intervokalikus helyzetű kiesése (vagy legalábbis az ilyen módon írt alakok használata) érdemel figyelmet: erre utalnak a [lüér] hangzásra utaló adatok (pl. 1319: p. *Luer*, Cs. 5: 719). A hiátusos záródásnak is nevezett jelenség (lásd ehhez pl. E. ABAFFY 2003: 333) a *v* intervokalikus helyzetű kiesését és ezzel összefüggésben az előtte lévő magánhangzó zártabbá válását jelenti.

A *lövér* helynévi származékaiban a szóvégi *r > l* változás mellett (amit, mint láttuk, KISS LAJOS hasonulásnak tekint, 1995: 17), az intervokalikus helyzetű *v* kiesését követő magánhangzó-összeolvadás is figyelmet érdemel. A *lövér* ~ *lëvér* *l*-es változatából (*lövél* ~ *lëvél*) *-d* képzővel alakult *Levéld* ~ *Lövéld* lehetett az alapja ugyanis a későbbi *Löd* helynévnek: ennek létrejöttében a *lövéld* > *löéld* > *löld* ~ *löld* > *löd* változási folyamatot rekonstruálja a szakirodalom (vö. pl. BALÁZS 1989: 66–67). Ezek a jelenségek azt is szemléletesen jelzik, amire egy korábbi írásában TÓTH VALÉRIA mutatott rá, hogy tudniillik a helynevek „megszületésük pillanatában elszakadnak a közszoí alapjuktól”, és változásaik is más irányt vehetnek (2004: 204). Ez pedig különösen könnyen bekövetkezhet akkor, ha — mint a *lövér* esetében joggal feltehetjük — a közszoí lexéma már éppen elavulóban volt. Erről tanúskodik ugyanis a nyelvhasználatból való korai kiesése és foglalkozásnévi szerepben a *lövő* kizárólagossá válása.

Irodalom

- E. ABAFFY ERZSÉBET 2003. Hangtörténet. In: KISS JENŐ–PUSZTAI FERENC szerk. *Magyar nyelvtörténet*. Budapest, Osiris Kiadó. 301–351.
- ÁSz. = FEHÉRTÓI KATALIN, *Árpád-kori személynévtár. 1000–1301*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 2004.
- ÁÚO. = *Árpád-kori új okmánytár 1–12*. Közzé teszi: WENZEL GUSZTÁV. Pest (később Budapest), 1860–1874.
- Ballagi = BALLAGI MÓR, *A magyar nyelv teljes szótára, melyben az egyes szók különböző értelmeinek körülírás általi szabatos meghatározásán kívül különös figyelem van fordítva azoknak szójárásos, közmondási, irodalmi stb. használatára, valamint a szaktudományi és iparbéli műszókra is 1–2*. Első kiadás: Pest, Franklin Társaság, 1873. Hasonmás kiadás: Budapest, Nap Kiadó, 1998.
- BALÁZS JÁNOS 1989. Régi magyar földrajzinévtípusok. Levédia — Löd, Küküllő — Somló. In: BALOGH LAJOS–ÖRDÖG FERENC szerk., *Névtudomány és művelődéstörténet. A IV. Magyar Névtudományi Konferencia előadásai Pais Dezső születésének 100. évfordulóján*. A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai 183. Budapest. 65–68.
- Bánffy = VARJÚ ELEMÉR szerk., *A Tomaj nemzetségbeli Losonczi Bánffy család története*. Budapest, Hornyánszky Viktor Könyvnyomdája, 1908.

- BÁRCZI GÉZA 1954. *Tevel. Magyar Nyelv* 50: 375–379.
- BÉNYEI ÁGNES–PETHŐ GERGELY 1998. *Az Árpád-kori Győr vármegye településneveinek nyelvészeti elemzése*. A Magyar Névarchívum Kiadványai 2. Debrecen, Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszéke.
- BOROVSKY SAMU 2018. *Magyarország vármegyéi és városai. Pozsony vármegye*. Budapest, Apollo Irodalmi Társaság.
- BOROVSKY SAMU 2018. *Magyarország vármegyéi és városai. Szabolcs vármegye*. Budapest, Apollo Irodalmi Társaság.
- CzF. = CZUCZOR GERGELY–FOGARASI JÁNOS, *A magyar nyelv szótára*. Pest, [később Budapest], Magyar Tudományos Akadémia, 1862–1874.
- Cs. = CSÁNKI DEZSŐ, *Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában 1–3.*, 5. Budapest, Magyar Tudományos Akadémia, 1890–1913.
- CsnE. = HAJDÚ MIHÁLY, *Családnevek enciklopédiája. Leggyakoribb mai családneveink*. Budapest, Tinta Könyvkiadó, 2010.
- EWUng. = BENKŐ LORÁND főszerk., *Etymologisches Wörterbuch des Ungarischen 1–2*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1993–1995.
- F. = FEJÉR GYÖRGY, *Codex diplomaticus Hungariae ecclesiasticus ac civilis 1–11*. Buda, Typis Typogr. Regiae Universitatis Ungaricae, 1829–1844.
- FNESz. = KISS LAJOS, *Földrajzi nevek etimológiai szótára 1–2*. Negyedik, bővített és javított kiadás. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1988.
- Gy. = GYÖRFFY GYÖRGY, *Az Árpád-kori Magyarország történelmi földrajza 1–4*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1963–1998.
- H. = NAGY IMRE–PAUR IVÁN–RÁTH KÁROLY–VÉGHÉLY DEZSŐ, *Hazai okmánytár. Codex diplomaticus patrius 1–8*. Győr, 1865–1891.
- KISS LAJOS 1995. *Földrajzi neveink nyelvi fejlődése*. Nyelvtudományi Értekezések 139. Budapest, Akadémiai Kiadó.
- KIS TAMÁS 2019. *Az ómagyar bilabiális β kérdéséhez*. Debrecen, Debreceni Egyetemi Kiadó.
- KNIEZSA ISTVÁN 1959. *A magyar helyesírás története*. Második, javított kiadás. Budapest, Tankönyvkiadó.
- KOCÁN BÉLA 2022. *A régi Ugocsa vármegye helyneveinek történelmi-etimológiai szótára*. A Magyar Névarchívum Kiadványai 55. Debrecen, Debreceni Egyetemi Kiadó.
- KRISTÓ GYULA 1988. *A vármegyék alakulása Magyarországon*. Budapest, Magvető Könyvkiadó.
- MEZŐ ANDRÁS 1982. *A magyar hivatalos helységnévadás*. Budapest, Akadémiai Kiadó.
- MEZŐ ANDRÁS 1999. *Adatok a magyar hivatalos helységnévadáshoz*. Nyíregyháza, Beszenyei György Tanárképző Főiskola Magyar Nyelvészeti Tanszéke.
- MonStrig 3. = JOANNIS CARDINALIS CSERNOCH–LUDOVICUS CRESCENS DEDEK, *Monumenta Ecclesiae Strigoniensis*. Strigonii, Typis Descriptis Gustavus Buzárovits, 1924.
- NÉMETH PÉTER 1997. *A középkori Szabolcs megye települései*. Nyíregyháza, Ethnica.

- NÉMETH PÉTER 2008. *A középkori Szatmár megye települései a XV. század elejéig*. A Nyíregyházi Jósa András Múzeum Kiadványai 60. Nyíregyháza.
- OKISz. = SZAMOTA ISTVÁN–ZOLNAI GYULA, *Magyar oklevél-szótár*. Budapest, Magyar Tudományos Akadémia, 1902–1906.
- PÓCZOS RITA 2001. *Az Árpád-kori Borsod és Bodrog vármegye településneveinek nyelvészeti elemzése*. A Magyar Névarchívum Kiadványai 5. Debrecen, Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszéke.
- RÁCZ ANITA 2007. *A régi Bihar vármegye településneveinek történeti-etimológiai szótára*. A Magyar Névarchívum Kiadványai 12. Debrecen, Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszéke.
- RMCsSz. = KÁZMÉR MIKLÓS, *Régi magyar családnevek szótára. 13–17. század*. Budapest, Magyar Nyelvtudományi Társaság, 1993.
- RMGl. = BERRÁR JOLÁN–KÁROLY SÁNDOR szerk., *Régi magyar glosszárium. Szótárak, szójegyzékek és glosszák egyesített szótára*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1984.
- Szenczi = SZENCZI MOLNÁR ALBERT, *Lexicon Latino-Graeco-Hungaricum: summa diligentia collectum, adauctum et nunc recens excusum, in quo & propria nominapro studiosis orthographiae Graece sunt expressa, & appellativis synonyma Graeca passim inspersa sunt non pauca: vocibusvero positione & diphthongis carentibus, subiecti sunt versus veterum poetarum, quantitates syllabarum indicantes*. Hanoviae, Typis Thomae Villeriant, 1611.
- SzJlsz. = KNEZSA ISTVÁN, *A magyar nyelv szláv jövevényszavai 1/1–2*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1955.
- TAGÁNYI KÁROLY 1913. Gyepü és gyepüelve. *Magyar Nyelv* 9: 97–104.
- TESz. = BENKŐ LORÁND főszerk., *A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára 1–4*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1967–1984.
- TMCsA. = *Történeti magyar családnévatalasz*. <https://csaladnevatalasz.hu>
- TÓTH VALÉRIA 2001. *Az Árpád-kori Abaúj és Bars vármegye helyneveinek történeti-etimológiai szótára*. A Magyar Névarchívum Kiadványai 4. Debrecen, Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszéke.
- TÓTH VALÉRIA 2004. Archaizmusok és neologizmusok a magyar helynevekben. *Helynévtörténeti Tanulmányok 1*: 183–207.
- ÚMTsz. = B. LÖRINCZY ÉVA főszerk., *Új magyar tájszótár 1–5*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1979–2010.
- VÉKONY VIVIEN 2020. Bocsár és társai. *Helynévtörténeti Tanulmányok 16*: 149–164.
- VÉKONY VIVIEN 2021. Gerencsér. *Magyar Nyelvjárások* 59: 55–66.
- VÖRÖS FERENC 2014. *Kis magyar családnévatalasz*. Pozsony, Kalligram.
- VÖRÖS FERENC 2017. *Kárpát-medencei történeti családnévatalasz*. Pozsony, Kalligram.
- Z. = NAGY IMRE–NAGY IVÁN–VÉGHÉLY DEZSŐ szerk., *A zichy és a vászonkeői gróf Zichy-család idősb ágának okmánytára. Codex diplomaticus domus senioris comitum Zichy de Zich et Vasonkeo*. I. Pest, Magyar Történelmi Társulat, 1871.

Occupational Names Created from the *lő* Verb in Old Hungarian Toponyms

My paper fits into the line of studies exploring issues related to settlement names with an occupational name origin. I primarily focus on the role of two occupational name derivatives created from the verb *lő* in toponyms: the present participle *lövő* and *lövér* created with the *-ár/-ér* formant. Besides historical data and the localization of settlements, the entries also include some historical information (for example, regarding the people living there). I also show the settlements on a map. This is followed by a study on the occurrence of the lexemes as anthroponyms in the Árpád Era. Finally, I introduce historical phonological and morphological issues related to the occupational names mentioned.

Keywords: occupational names, *lövő*, *lövér*, personal name and toponym occurrences

Vékony Vivien
ORCID: 0000-0002-4764-3535
Debreceni Egyetem
vekonyvivien922@gmail.com